

De Poemp

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN
NUMMER 85/86 □ 01-06/2015 □ P309458 □ AK 2560 NIJLEN1

“De zomers speelden zich voor ons, oorlogskinderen, zeker bij goed weer, af aan de Nete”, schrijft Frans Lens in dit nummer. Op deze fraaie luchtfoto van kunstenaar Louis Schoeters slingert de Grote Nete zich sierlijk door een ongeschonden landschap tussen Lier en Westerlo.

Naar een zomer van zestig dagen

Niemand meer zijn dan het kind
dat ik was tussen dennen vol wind
en veertjes van blauwe fazanten.
Dat een nest in het okselhout vindt
met braambessenbloed aan zijn handen.

Dat onder het regenvat
van een druipende beukenboom zat
vol huiver en welbehagen.
Dat geen andere zorgen nog had
dan een zomer van zestig dagen.

*Anton Van Wilderode
uit de bundel “Ik adem mijn eigen aarde”, 1974*

De bevaarbare Grote Nete

Nu alweer vijf jaar geleden verscheen “Vol zilveren tinteling, de Grote Nete tussen Lier en Geel” van onze medewerker en Poempist Frans Lens. Een en ander bracht De Poemp op het idee het verhaal van de Nete voor te stellen als een der onderwerpen van de canon die de Erfgoedcel Kempens Karakter op internet wil plaatsen. Onze drie dorpen liggen immers in de armen van de Grote en Kleine Nete, en wij kunnen er heel wat over vertellen... Hier alvast een dichtertelijke inleiding van Frans Lens.

Het Kesselhof aan de Boekt. In de verte het groene Kessel.

Jeugdherinneringen. Aangename herinneringen aan een tijd zonder veel zorgen, ondanks het feit dat wij in onze kinderjaren toch tragische momenten beleefd hebben.

De Elzen, de omgeving achter de kerk van Kessel, een beemd- en bosgebied, circa 6 m lager gelegen dan de dorpskom en aansluitend bij de beemdbrand van de Grote Nete. Op de rand ervan stonden drie machtige populieren. Dat was de afspraakplaats, de rendez-vousplaats waar we als kinderen ravotten en als verliefde tieners een eerste kus gaven. Als ik terugdenk aan mijn kindertijd,

dan denk ik onwillekeurig aan het prachtige gedicht van Anton Van Wilderode waarin hij datzelfde gevoel subliem vertolkt:

*Niemand meer zijn dan het kind
dat ik was tussen dennen vol wind
en veertjes van blauwe fazanten.
Dat een nest in het okselhout vindt
met braambessenbloed
aan zijn handen.*

*Dat onder het regenvat
van een druipende beukenboom zat
vol huiver en welbehagen.
Dat geen andere zorgen nog had
dan een zomer van zestig dagen.*

En die zomers speelden zich voor ons, oorlogskinderen, zeker bij goed weer af aan de Nete. En Kessel kent de luxe van twee Neten...

Timmermans, ons Neteland in geuren en kleuren

Het Neteland, bewonderd door tal van dichters en dromers en vooral door Felix Timmermans in geuren en kleuren beschreven :

Wijd en ver strekte de Netevallei zich blauwig uit onder de fijne, grijze lucht die nu en dan een lek liet vallen. In die wereldoneindigheid lagen mierig de huizen, plat de bossen, klein en miniem de dorpen en de molengehuchten. Nog kleiner waren de mensen daarin gestippeld, die het bedrijvig werk des zomers volbrachten, volle hooiwagens rolden over de wegen, karren gingen en kwamen, mensen heen en weer, en op de Nete die door dit welig land slierde in grote luie bochten naar de blauwe horizon, schenen de schepen stil te staan en een zwart treintje kroop met een weelderige, witte rookpluim achteraan, traag vooruit. Heel dat land hief zijn gouden geur als wierook in de lucht. Ons Neteland, waar vredig witte wolken, dik van geluk door de zondagmorgen aan de vertelselblauwe lucht slenteren, waar de rust zich langzaam uitrekt over de mastenbossenlanden en voldaan van eikenboom tot eikenboom hangt... En zo herinneren zich wellicht nog heel wat ouderen deze Nete, vooral het hooien in de beemden en al het werk dat ermee gepaard ging.

Oudste beschrijving

De oudste beschrijving van onze streek gezien vanuit Lier is meer dan

800 jaar oud en staat in een levensbeschrijving van Sint-Gummarus. In feite is die **acht** eeuwen oude tekst nog min of meer herkenbaar.

Deze stad (Lier) heeft van de ene kant uitzicht op Taxandrië (het Kempenland, dus het Neteland), van de andere kant op het land van Rijen. Daar tussen loopt in het midden een rivier genaamd de Nethe... Deze rivier vult hare bedding wanneer het zeewater stijgt en doet door de eb hare waters dalen; dat water is zoet en altijd drinkbaar en voedt een ontelbare menigte vissen. De rivier bespoelt buiten de stad ... vele woningen die aan hare oevers gebouwd zijn. Zij besproeit de beemden, maakt de akkers vruchtbaar en doorsnijdt menig schaduwwijk bos. Indien iemand (vanuit Lier) zijn blikken over de streek laat dwalen, zal hij aangenaam verrast zijn. Men ziet voorbij de vloed een brede en schone vlakte, die zich langs alle kanten uitspreidt, overdekt met bloemen en vruchtbare weiden. In de

omtrek ziet men een heel groot bos, dat door zijn uitgestrektheid in alle richtingen de gezichtseinder omvat. Daar staan eeuwenoude eiken in en is er voeder voor het vee, het is een schuilplaats voor wilde dieren, daar vindt men vele zaken die de mens kunnen nuttig zijn”.

Oorspronkelijk boslandschap

Het valt op dat in onze streek de namen van de Netedorpen, waarvan de meeste meer dan duizend jaren bewoond zijn, naar boslandschap verwijzen. Op de eerste plaats de namen eindigend op lo, wat bos betekent: Westerlo, Oosterlo, Tongerlo, waar lieden van de volksstam der Tongeren hun tenten hadden opgeslagen, Zoerle, Zuurlo of bos op zurige grond. De oude naam van Bevel luidde Beverlo, beverbos, Gestel, Geestelo, bos op zanderige ondergrond. Al wordt door anderen lo hier verklaard als “poel”. Hulshout, Houtven en Herenthout hoeven geen

verklaring. Verder nog Heist, heester, kreupelhout of beuk, Berlaar, laar, moerassige open plek in een bos en Wiekevorst, waarin vorst, domeinbos betekent. Oorspronkelijk was het hier één groot bosgebied.

Ontginning langs de rivier

Een rivier, waarlangs mensen in de valleien of op wat hoger gelegen plaatsen de streek gingen ontginnen en zo trachtten te overleven. Met primitieve middelen legden ze de valleien droog, maakten er wei- en hooiland van, staken turf, branden er houtskool, dolven er ijzersteen, steen die we nu nog zien in enkele huizen en kerken, steen die met heel veel mankracht uit de beemden gekapt werd en met bootjes vervoerd. Zelfs naar Duitse hoogovens werd hij vervoerd om er ijzer van te maken. Dat ijzer, lieve mensen, kregen wij hier gratis terug in de vorm van bommen tijdens de Eerste Wereldoorlog!

>

't Schipke op het "driedorpenpunt" Bevel, Herenthout en Itegem.

Een echt sprookjeskasteel : het Rameienhof in Gestel.

Boten met een geringe diepgang voeren, geladen met 10 tot max. 30 ton, op de Nete. Ze kwamen van Lier geholpen door het opkomende tij hoogstens tot aan 't Schipke in Herenthout. Soms misschien tot in Itegem, als de wind meezat en de zeilen bol zette. Volgens Timmermans werden ze gesleept door de vrouw van de schipper. Het was slaven en sleuren, als het moest tot in Oosterlo. Ze kwamen of gingen in beide richtingen met allerhande goederen: timmerhout, brandhout, houtskool, turf, baksteen en andere bouwmaterialen, en ja, zelfs met boter. Zo stond de Hillebrug tussen Bevel en Itegem bekend als 'boterhaventje!... en vervoerden ze de opgedolven ijzersteen tussen Oosterlo en Booischot.

En er was ook nog een brouwerij die profiteerde van de Nete. Het water was zo drinkbaar dat er aan de brug in Itegem tot in de vorige eeuw gewoon bier gebrouwen werd

met Netewater. Dat werd rechtstreeks uit de rivier gepompt, hoewel wat verder koeien kwamen pootje baden en in de zomer verkoeling zoeken. Gezondheid!

Was er geen scheepvaart geweest, dan had men wellicht in onze streek geen kerken of kerktorens in witte Brabantse steen gezien, steen die vanuit het Brusselse en het Gentse met boten aangevoerd werd.

44 km bevaarbare Nete. Aan haar oevers of toch in de nabijheid ervan stonden ooit zeker 12 kastelen, nu nog een 8-tal. Van twee ligt de oorsprong in een ver verleden: het trotse kasteel van Westerlo met zijn machtige donjon of meestertoren, met muren van meer dan 2 m. dik. Tussen haakjes: de Merodes kwamen van Merode in de buurt van Düren in Duitsland, waar zich nu nog het prachtig gerestaureerde stamslot bevindt en het tweede en meest romantische, het doornroosje aan de Nete, het Rameienhof in Gestel. De

oorspronkelijke vierkante versterkte woontoren, eveneens met muren van twee meter dik, is bewaard gebleven. Een echt sprookjeskasteel.

Nachtvissers en andere

Van vissers gesproken. Zelfs de paters van Tongerlo mochten al vanaf het ontstaan van het klooster op de Nete vis vangen. Als ze dat in de middeleeuwen 's nachts deden, moest hierop toezicht gehouden worden. Wat aan de bron ligt van deze maatregel is niet vermeld. Zou zo een nachtelijk uitstapje broeders en paters misschien in bekoring kunnen brengen?

Een speciaal ras waren de kootvissers. Dat waren mannen die de koten of de holten in de dijken bij valavond voorzichtig aftastten en vissen met de blote hand vingen. Cas Goossens vertelt ergens in een van zijn boeken dat hij ooit een kootvisser boven water heeft zien komen met in elke

Dorpsgenoten in de Grote Oorlog (3)

1917 - Krijgsgevangen

Reeds 2 jaar en 5 maanden duurt deze vreselijke oorlog. In de eerste aflevering van deze bijdrage schreven we reeds over August Crauwels, Soldaat van het 8ste linie. Op 23 augustus 1914 werd hij met een 50-tal medestrijders gevangen genomen en naar het gevangenenkamp in Soltau bij Hannover gevoerd. August, die regelmatig met zijn ouders correspondeerde vanaf hij bij het leger was, was van de klas 1913 en nog onder de wapens toen de oorlog uitbrak.

Ukunt zich voorstellen hoe ongerust de ouders waren, toen ze niets meer hoorden van zoon August. Ten einde raad deden ze navraag bij het Rode Kruis. Dit antwoordde op 12 maart 1915 “Crauwels August dewelke tot heden toe op onze lijsten nog niet vermeld is”. In augustus 1915 ontvingen ze het eerste bericht uit het Krijgsgevangenenkamp van Soltau. Hij liet ze weten dat hij in goede gezondheid

was, en goed behandeld werd en al 71,5 kg woog. Maar op 11 september 1916 liet hij zijn ouders weten dat hij reeds van 18 juli naar het lazaret was moeten gaan en dat hij op 1 augustus 1916 werd overgebracht naar het hospitaal en er sprake van was om hem naar Zwitserland over te brengen. Hij had dat niet eerder geschreven, omdat “moeder het allemaal zo zwaar opneemt”. TBC was vastgesteld. Toch blijft hij het leven met goede moed

tegemoet zien en hoopt hij dat hij naar Zwitserland wordt getransporteerd om daar te herstellen en zo vlug bij zijn ouders te komen.

De laatste brief van zijn ouders, die wij hier integraal overnemen, zegt veel over echte ouderliefde.

Nijlen, 10 Januari 1917

Zeer teer geliefde Zoon,

Wij hebben uwe kaart welke gij den 25 December 1916 geschreven hebt den 9 Januari 1917 ontvangen, waarin wij gezien hebben dat gij nogal erg ziek zijt, doch laat ons niet wanhoppen en laat ons den barmhartigen God bidden dat wij elkander in volle gezondheid zouden wederzien.

De militaire begraafplaats te Leopoldsborg

Die siroop welke wij opgestuurd en welke gij nu hebt wordt door vele menschen geprezen en als gij U bij dien siroop goed bevindt moet gij het direct laten weten dan kunnen wij nog eene flesch opsturen.

Bemide Zoon, als gij iets nodig hebt, het is eender wat, moet gij het terstond laten weten, want het duurt somwijlen nogal lang eer wij uwe kaarten krijgen, zij blijven nogal lang onderwegen, want wij zouden niet geerne hebben als gij iets tekort moest nemen, en als wij het bij U konden krijgen.

Zou het soms niet kunnen gebeuren dat gij U nog eens kond laten trekken? Wij zoude geerne nog een portret van U hebben, als het kan zijn, Bemide Zoon.

Nu sluit ik mijnen brief met de hoop dat wij elkander binnenkort in volle gezondheid zouden wederzien, laten wij ons betrouwen stellen op den Heer van hierboven, Hij is immers de gever van alles.

Vele groeten van gansch de familie en bijzonder van uwe broeders en zusters en van

*Uwe teergeliefde ouders,
Petrus Crauwels – Cools.*

Deze brief zal **August Crauwels** niet meer lezen, want op 14 januari 1917 sterft August, “Oorzaak der dood longteering”. Hij ligt begraven te Leopoldsbuurg, vak 21, graf 24.

(Met dank aan René Crauwels voor de medewerking)

Februari 1917

Jan Baptist Jacobs, soldaat bij het 7de Linieregiment, dat een onderdeel van de 2de Legerdivisie was, onder de leiding van Generaal Dossin. Het werd begin oktober ingezet bij de verdedigingslijn op de Dijle, en later bij de verdediging van de fortengordel rond Antwerpen.

Tijdens de eerste dagen van de slag aan de IJzer werd het 7de Linie onder andere ingezet bij Mannekensvere. Op 19 oktober 1914 werd de Uniebrug opgeblazen en werd Mannekensvere volledig ontruimd. De Belgische soldaten trokken zich terug op de linkeroever, waarna de lange wacht aan de IJzer volgde.

Al meer dan een jaar bewaakten verschillende regimenten de Belgische frontlijn, die van Nieuwpoort tot Ieper liep. Regelmatig werden er verkenningstochten en patrouilles uitgestuurd met het oog op het inwinnen van de nodige inlichtingen ter voorbereiding van aanvalsplannen. Dit hield de aanvalsgesest bij de manschappen wakker.

Op 20 februari 1917 bezette het 7de Linie, de andere sector van de Tanks (S4) en het 17de Linie, de dijk van de IJzer, onmiddellijk ten noorden van Diksmuide, tussen beide legers, alleen de IJzer lag ertussen. Er werd in deze sector dagelijks heen en weer geschoten met mortieren en tussen scherpschutters.

In een van de schermutselingen valt Jan Baptist Jacobs “op het veld van eer”. In de overlidensakte lezen we het volgende:

“Gestorven is op het slagveld den zeven en twintigsten februari, ten drie ure voormiddag en alhier is dood ingebracht in het militair doo-denhuis denzelfden dag. Na ons van voormeld overliden verzekerd te hebben, hebben wij er dadelijk ten gemeentehuize akte van opgemaakt; en na voorlezing aan de verklaarders hebben wij getekend.

Henri Opsomers, eerste schepen, der gemeente Alveringen”.

Jan Baptist Jacobs was 23 jaar oud. Zijn ouders lieten het stoffelijk overschot overbrengen en hem als gesneuvelde van Nijlen op het kerkhof begraven onder het monument van de gesneuvelden.

Maart 1917

Op 10 april 1912 huwen in Kessel, **Frans Juul Van Vlaslaer**, geboren te Konings-Hoyck de 4de februari 1891 en Francisca Maria Wuyts, geboren te Kessel op 10 november 1888.

Hij is schilder van beroep en zij wasvrouw. Volgens de huwelijksakte heeft hij aan de verplichting der militie voldaan. Ze gaan hier in Kessel wonen en zien een gelukkige toekomst tegemoet. Hun geluk is echter van korte duur, want de gruwelen van de Grote Oorlog staan voor de deur en Frans wordt in 1914 wederopgeroepen en moet zich gaan vervoegen bij het 8ste Linieregiment. Bij de verdediging van Namen, waarvan wij al eerder melding maakten, werd Juul samen met een 500-tal andere Belgische soldaten krijgsgevangen genomen en naar een kamp in Neder-Silezië gebracht.

In het kamp moest er hard gewerkt worden: de krijgsgevangenen moesten er woeste gronden ontginnen en omvormen tot landbouwgronden. Hun loon, een karige maaltijd, die meestal bestond uit bieten- en rapensoep met een korst brood. Slapen moesten ze in vochtige barakken: niet te verwonderen dat velen er ziek werden van ontbering en er heerste ook TBC-besmetting. Juul werd ook besmet in het “Tuberculose Lazaret”.

In zijn overlidensakte lezen wij de volgende verklaring:

“De hoofdgeneesheer van het krijgsgevangen hospitaal alhier heeft medegedeeld dat de soldaat der 4de compagnie van het Belgisch Regiment, 8ste Linie, Jules Van Vlaslaer, oud 26 jaar, Katholiek, te Sprottau gestorven is, in het Krijgsgevangen hospitaal, den dertiende maart van het jaar negentien honderd zeventien om 3 uur. De beambte van de Burgerstand Törppe”.

Sprottau ligt nu in Polen en heeft de naam Szprotawa.

Jules ligt begraven op de B.M.B Leopoldsbuurg.

De Belgische militaire begraafplaats in Oeren.

Mei 1917

Frans Walraven was een loopgraafartillerist en werd met zijn peloton ter versterking aan de infanterie toegevoegd om de loopgraven met zwaardere kalibers te bestoken. Het leven van een loopgraafartillerist was er een van moed en volharding. Zij bevonden zich bijna aanhoudend in de gevechtlijn en brachten lange periodes door in de gevaarlijke sectoren. Frans was fier te mogen dienen bij de “Mortieren van Deuren”. In 1915 had Commandant Van Deuren van de Belgische Genie een mortier ontworpen. Het Belgisch leger bezat voor die tijd geen mortieren. Deze mortier werd door het Belgische Leger aangenomen en later ook door de geallieerde legers gebruikt. In mei 1917 was Frans met zijn peloton aanwezig bij de verdediging van de gevaarlijke sector “Diksmuide”.

Op 20 mei 1917 stierf Frans Walraven om 8 uur 's avonds, bijna 21 jaar oud. Zijn laatste rustplaats is de Belgische Militaire Begraafplaats in Oeren (W.-V.) graf 79 tegen de kerk.

September 1917

Constant André Alberghs wordt op 17 augustus 1888 geboren in Zonhoven. In 1906 wordt hij beroepsvrijwilliger en krijgt hij artillerieopleiding in het “Kamp van Brasschaat”. Hoe hij in Kessel verzeild is geraakt, hebben we nog niet kunnen achterha-

len. Een mogelijkheid is dat hij als brigadier instond voor de opleiding van de manschappen op het fort van Kessel. Hij was getrouwd met Philomene Josphina Dorothe Goor en woonde in Kessel. Tijdens de oorlog was Constant chauffeur bij het 4de artillerie en maakte de artillerie deel uit van de 4de infanteriedivisie (8,10 en 18, linieregiment) met welke zij de sector Elverdinge bezette. De standaard van hun regiment is versierd met een nestel in de kleuren van de Leopoldsorde en het Franse oorlogskruis. Het draagt in gulden letters de vermeldingen: NAMEN, DENDERMONDE, IJZER, EESE en KORTEMARK.

De standaard is te bezichtigen in het legermuseum in Brussel.

Waar Constant gewond geraakte en in welke omstandigheden, is ons niet bekend.

Hij werd verzorgd in “l'Hôpital Complémentaire nr. 34, Sacré-Coeur, Avenue Thiers Dressé”. Daar overleed hij op 30 september 1917. Hij werd begraven in Pau, F. Allée des braves.

Zijn familie liet na de oorlog het stoffelijk overschot overbrengen naar de militaire begraafplaats op het stedelijk kerkhof van Hasselt, waar Constant zijn laatste rustplaats heeft.

1918

Van 8 februari 1918 tot 3 juni verdedigen het 1ste en 2de Regiment Grenadiers de sector Nieuwpoort.

Op 12 maart doet het Belgische leger een aanval op Lombardzijde, zonder succes, en op 18 en 20 maart doen de Duitsers een aanval op Nieuwpoort. Grenadier **Theodoor Van Laer**, geboren te Nijlen, maar wonende met zijn ouders in Kessel, is bij dit offensief betrokken. Waarschijnlijk werd hij zwaar gewond en door de Duitsers verzorgd. Over deze grenadier vinden we het volgende in een tijdschrift van 1921.

DE DUINENGALM

9 september 1921

Oudenburg.

Op 1 September 1921, had op het Duitsch kerkhof te Oudenburg, de ontgraving plaats van het stoffelijk overschot van den Belgischen soldaat Theodoor Van Laer, van Kessel-bij-Lier, die zwaar gekwetst door den Duitscher op het slagveld werd opgenomen en alhier in het Duitsch lazarett, in het klooster ingericht, overleed den 9 Mei 1918.

De oude vader van den dierbaren gesneuvelde zendt ons den volgende brief, met bede van opname:

*Kessel-bij-Lier, den 2 Sept. 1921
Mijnheer de Uitgever van “De Duinengalm” Oostende.*

Den 1ste der maand September, werd op het kasteel te Oudenburg, Hoogwegel nr 5, het stoffelijk overschot ontgraven van mijnen dierbaren zoon, Theodoor Van Laer, vrijwilliger bij 't 1ste regiment Grenadiers, gekwetst op 't veld van eer voor het Vaderland, en te Oudenburg overleden den 9 Mei 1918. Ik en mijn jongste zoon waren bij de treurige ontgraving tegenwoordig, die bestuurd en gedaan werd door eenen luitenant met zijne mannen van den begravingdienst.

De Eerw. Heer Onderpastoor stortte bij de ontgraving de gebeden voor de ziel van mijn kind.

De burgervader ontving ons met ware ontroering van hart en zond den heer gemeentesekretaris, om ons bij te staan; deze laatste, zelf een oorlogsverminkte, betuigde ons zijne hertelijke deelneming.

Bij de kerkelijke gebeden, vielen al de aanwezigen op de knieën en toonden hunne oprechte huldegevoelens aan den moedigen gesneuvelden soldaat, die vrijwillig zijn bloed opofferde voor 't recht van ons Vaderland.

Het huisgezin Vandenberghe dat woont op het kasteelgoed, waar het kerkhof is, verleende ons de gulhartigste gastvrijheid, en 't was de dochter Augusta die het graf van mijnen zoon en van nog eenen anderen Belgische soldaat onderhield en met geurige bloemen versierde.

De ontgraving roerde ons zeer, maar daarbij ook de welgemeende deelneming van al de voornoemde personen en van de Oudenburgsche bevolking, in wier midden mijn duurbare zoon 39 maanden gerust heeft.

Aan al dezen sturen wij bij middel van deze gazet, onze oprechtste dankbetuigingen. Wij zullen nooit de goede inwoners van Oudenburg vergeten en wij zullen ze steeds in onze gebeden gedenken.

Heer Uitgever, hartelijk dank voor de opname.

Charles Van Laer en Familie.

"De Duinengalm" zegt: *Dat de brave Kempische jongen, de moedige vrijwilliger Theodoor Van Laer, voortaan vreedzaam ruste ten kerkhove van zijn woonplaats!*

Theodoor ligt begraven onder het monument te Kessel.

Van De Kelft August, soldaat bij het 7de Linieregiment, geboren in Kessel, maar wonende in Nijlen, maakt al vier jaar deze gruwelijke oorlog mee. Menig sector van Nieuwpoort tot Ieper, gans de Belgische verdedigingszone heeft Gust mee helpen verdedigen. Hij kende het gevaar aan het front, en zag vele wapenbroeders sterven. Volgens het Documentatiecentrum "In Flanders Fields" zou het 7de Linieregiment zich vanaf 28 mei te Brielen bevonden hebben en het front tussen Brielen en St.-Jan verdedigd hebben.

Op 16 augustus 1918 slaagde de Engelse 20th Division samen met Belgi-

sche soldaten van het 7de Linie, erin Langemark te veroveren. Het dorp Langemark was in Duitse handen (na de Duitse gasaanval van 22 april 1915) sinds de tweede slag bij Ieper tot augustus 1917. Tijdens de zomer van 1917 werd Langemark met de grond gelijk gemaakt, toen de Britse artillerie alle registers opentrok. Op 16 augustus 1918 sneuvelde August Van De Kelft er. August ligt begraven op de Militaire Begraafplaats in de Panne, graf B 98.2-77.

Het graf van August Van de Kelft in De Panne.

Franciscus Eugene Verelst, een geboren Nijlenaar, verhuisde met zijn vader Louis en moeder Julia Claes naar Borsbeek. Daar woonden zij in de Korte Smidbergstraat. Frans was rijtuigmaker van beroep. Hij werd opgeroepen op 21 september 1914 en werd ingelijfd bij de 1ste Compagnie van het 1ste Bataljon van het 7de Linieregiment net als August Van De Kelft en Livinus Vercammen. Zijn opleiding kreeg hij eerst in Hemiksem en later in het CI te Villiers (Calvados) in Frankrijk. Op 21 februari 1915 arriveerde hij aan het front.

Op 23 september 1918 staat zijn peloton klaar in de verzamelzone om aan het eindoffensief te beginnen. Er ontploft een artilleriegranaat in hun midden en Frans sneuvelt, samen met

nog 17 anderen. Ze worden initieel begraven te Wieltje en later overgebracht naar de Belgische Militaire Begraafplaats te Houthulst, graf C1 -1144.

Pieter Jozef Daem, behoorde tot het 3de Artillerieregiment, dat deel uitmaakte van de 3de Legerdivisie, de "IJzeren Divisie" genaamd o.w.v. haar nooit aflatende strijd lust. Als we de gevechten en veldslagen bekijken waaraan dit regiment op schitterende wijze heeft deelgenomen, zal u het met mij eens zijn, dat het moedige kerels waren.

- Van 4 tot 16 augustus 1914 – Verdediging van Luik.

- Van 24 tot 26 augustus 1914 – 1ste Uitval uit Antwerpen.

- 29 augustus 1914 – Gevecht bij Aarschot

- Van 9 tot 13 september 1914 – 2de Uitval uit Antwerpen.

- Van 28 september tot 10 oktober 1914 – Verdediging van Antwerpen.

- Van 7 tot 10 oktober 1914 – Aftocht van Antwerpen naar de IJzer.

- Van 16 tot 31 oktober 1914 – Slag aan de IJzer.

- Van 1914 tot 1918 – Wacht houden aan de IJzer, in de sectoren Pervijze, Oostkerke, Ramskapelle, Diksmuide en Merkem.

- 6 maart 1918 – Gevecht aan de Reigersvliet.

- 17 april 1918 – Slag bij Merkem.

Pol Van Camp.

(Vervolg en slot in ons volgende nummer.)

De Woeringenstraat voor en na den Grooten Oorlog (2)

In vorige Poemp hadden we het uitgebreid over de linkerkant van de Woeringenstraat. Nu volgt de rechterkant van de Woeringenstraat, vanaf de spoorweg richting dorp :

Pand A 233 was de woning van Vingerhoets Gummarus afkomstig van Kessel, spoorwegbediende, zijn vrouw Verheyen Anna-Catharina, schuifwachtster, hun kinderen Gummarus-Augustus, spoorwegbediende, Joanna-Maria en haar man Roelans Eduardus en zontje Joannes-Franciscus, Julia, naaister van beroep, Maria-Ludovica, gehuwd met Van Humbeek Louis. Die verhuizen later naar pand A 256 aan de overkant. Tussen panden 233 en 229/I waren er toen geen huizen.

Pand A 229/I (Woeringenstr. 47) werd betrokken door Nelis Frans-Alfons, metser, zijn echtgenote Thys Victoria-Constantia, naaister afkomstig van Berlaar, en hun kinderen: Joanna-Maria, Joanna-Antonia, Ludovicus-Albertus, August-Albert-Alfons en Josephus-Florentinus.

In **pand A229** verbleven Goormans Ludovicus (Lewitter), landbouwer, en Dieltjens Regina, landbouwster.

Pand A 227 was de woning van Wouters Josephus-Theophilus (Fille facteur) briefdrager- slachter, zijn vrouw De Pooter Maria-Ludovica uit Herenthals en hun kinderen: Paulina-Ludovica-Emma, Adrianus-Franciscus, Maria-Josephina-Elisabeth en Ludovicus.

Pand A 225 werd vanaf 1 januari 1902 bewoond door Dieltjens Florentinus (den Pito) een geweldig sterke man, geboren in Herenthals, marktkramer-dokwerker, zijn vrouw Dierckx Maria-Joanna uit Herenthals en hun kinderen: Franciscus-Ludovicus diamantslijper, Petrus, Josephus-Martinus-Julianus, Josephus-Modestus, de tweeling Maria-Leonarda en Octavia-Augusta, Fran-

ciscus, Augustinus-Paulus. De Pito had voordien met zijn vrouw en twee oudste kinderen te Nijlen nog gewoond in "enen reizenden wagen"(foorwagen). Na het uitbreken van de Groten Oorlog vluchtte de Pito met zijn gezin naar Uden (Nederland), waar zijn jongste kind overleed. Na een verblijf aldaar van circa zeven maanden namen ze de wijk naar Londen, waar ze verbleven tot na de oorlog. De 9de april 1919 keerden ze terug naar Nijlen. Nadien verhuisde de familie Pito naar de overkant van de straat waar zoon Franciscus(den dikke Pito) later een bakkerij had. Diens broer Martinus (Mette Pito) deed de broodtoer. Ook naar omliggende gemeentes.

In **pand A 223** woonden De Schutter Ludovicus-Leonardus diamantslijper, zijn echtgenote Verbeek Eulalia-Victoria, afkomstig van Bouwel, en hun kinderen: Augustinus-Adrianus-Lucia, Gummarus-Emilius en Bertha-Maria, geboren 20 juli 1918 in Amersfoort(Nederland). Daarheen was de familie De Schutter gevlucht tijdens de oorlog.

Pand A 221 was de woonst van Smets Joannes-Alfonsus, diamantslijper, echtgenote Marien Anna-Bertha en hun kinderen: Sophia-Margerita, Maria-Theresia, Josephus, Martha-Mathildis-Francisca en Anna-Maria-Augusta. De 14de maart 1914 komt De Wolf Carolus (afkomstig van Berlaar), diamantslijpers-gast, daar wonen met zijn vrouw Derboven Maria-Catharina en hun kinderen: Maria-Irma, Maria-Celina, Gummarus-Ludovicus en Cecilia-Juliana. De 1ste oktober 1914 om 2.35 u treffen enkele obussen afgevuurd van Kessel-fort onze dorpskom en pand 221. Vader en moeder De Wolf raken zwaar gewond en hun dochtertje Irma vlucht in paniek via de pastorie naar de Nonnenstraat om hulp bij haar grootouders.

In **Pand A 219** verbleef Van Den Broek Maria-Mathildis (wwe Engelen) van Lichtaart en haar kinderen: Elisabetha-Josephina, diamantbewerkerster, Augustinus-Ludovicus, diamantslijper, Franciscus-Edmondus, diamantslijper, en kleinzoon Engelen Ludovicus.

Op deze oude postkaart wordt de Woeringenstraat "Steenweg op Herenthout" geheten. Het eerste huis links op de foto, met perenboom tegen de zijgevel, is de eeuwenoude herberg "Den Zalm". In een verkoopakte van 13 maart 1844 werd de herberg beschreven als "Een goed welgelegen huis met schonen potagie hof daar aan zijnde herberg Den Zalm." Helemaal achteraan kan men naast het oude gemeentehuis de poemp bemerken. De personen op de foto konden wij niet herkennen, want te ver...

Pand A 217 was de woonst van Verlinden Josephus-Franciscus (van Kessel), aardewerker, zijn echtgenote Sluys Rosalia en hun kinderen Joannus-Josephus-Arthur en Maria-Sophia-Clara.

Pand A 215 werd bewoond door Schueremans Sophia (geboren in Kessel), zonder beroep, wwe. van Van Beeumen Joannes-Josephus en van Dielens Petrus-Josephus.

In **Pand A 213** woonden Leysen-Joannes Franciscus, metsersgast, zijn vrouw Verdoodt Anna-Maria uit Mechelen en hun kinderen: Theresia-Hilda, Rosalia-Margarita, Carolus-Henricus en Wilhelmina. Ook Faes Franciscus-Henricus, metsersgast, zoon uit het huwelijk van Anna-Maria met haar overleden man Faes August, verbleef daar.

Op **Pand A 211** (appartementen Marlie) stonden achteraan enkele huisjes van den ouden Diel (Dieltjens) en Roos Eyskens waar o.a. Suske Schuermans (vader van onze 100-jarige Witte Schuur heeft gewoond). Als deze huizen afgebroken werden, liet de familie Eyskens daar tegen de straatkant vier aaneensluitende grotere huizen bouwen (tegen 500 frank per huis). Ook deze huizen (panden t/m 211) moesten recentelijk plaats ruimen voor appartementen!

Pand A 209 bestond uit enkele zeer kleine huisjes, die achteraan aangebouwd waren tegen **pand A 207**. Daar woonden verschillende kleine gezinnen, o.a. Huyskens Joannes (Janneke Latijn). Hij probeerde altijd Latijn te spreken. Janneke, afkomstig van Noorderwijk, woonde daar met Van Mol Joanna (Zjomutteke), landbouwster, de weduwe van Gui Petrus. Er woonden daar twee kostgangers, met name De Pooter Augustinus, kasseiersgast, en Block Josephus, aardewerker. Ook Van Der Schelft Maria-Theresia (wwe. Sluys Josephus) en haar zoon Franciscus-Alphonsus, aardewerker, hadden er hun verblijf.

In **pand A 207** (Hoorcentrum Elie) woonden Remeysen Joannes (Jentje den Hollander) geboren Baarle-Nassau en vrachtvoerder van beroep, zijn vrouw Sophie Van Mol, de bode van Nijlen (wed. Van Rompaey Joannes-Francis-

cus), hun kinderen: Ludovicus, schoenmaker en gekend toneelspeler, Maria Octavia Virginia, werkvrouw, en haar man Cambre Ferdinand, schoenmaker-muzikant-dirigent, Joanna-Hortensia, Joanna-Mathilda, Victor Ludovicus en Kessels Arthur-Josephus (Tuur Van Mol). Tuur, een voedsterkind, geboren te Antwerpen uit een Hollandse moeder, werd in het gezin Van Mol grootgebracht. Er verbleven ook nog het echtpaar Noeninckx Arthur-Josephus uit St.-Niklaas, schoenmaker, en zijn vrouw Van Den Bulck Maria-Amelia-Charlotta afkomstig van Herenthout, naaister. **Pand A 205** (Woeringestraat 17-19) was de oude herberg "De Zalm" (eigenares Sophie Van Mol had deze eigendom gekocht van Pastoor Van Looy uit Ranst). Daar woonden Gui Petrus-Josephus (Jef De Goij) aardewerker van beroep, zijn vrouw Gui Maria-Angelina-Emerantia winkelierster (suikergebak), en hun kinderen Joannus-Gerardus, Petrus-Franciscus, Maria-Theresia-Mathildus, Ludovicus, Ludovicus-Jacobus, Irma-Gertrudis, Constantia-Josepha, Virginia-Augusta en Maria-Margarita-Francisca.

Pand A 203 (Woeringestraat 11) een winkel die uitgebaat werd door Tielemans Franciscus, afkomstig van Berlaar, en zijn vrouw Mattheusen Ludovica-Philomena, winkelierster uit Lille (die na het overlijden van haar man hertrouwde met haar schoonbroer Tielemans Leopold, diamantslijper). Later heeft Jobke Van Immerseel daar een nieuw huis laten bouwen.

In **Pand A 201** (Woeringestraat 9) verbleven Van Camp Ludovicus-Gommarus, gemeentesecretaris, zijn vrouw Wellens Joanna-Amelia, hun kinderen Maria-Regina-Ludovica, Maria-Joanna-Huberta, Maria-Celina-Elisabeth, Maria-Martha-Coleta, Josephus-Gerardus-Antonius, Maria-Amelia-Irma, Arthur-Ludovicus-Gerardus, Octaaf-Augustijn-Huibrecht. Ook schoonmoeder Gepts Maria-Regina (wwe. Wellens Petrus-Franciscus), eigenares, en haar broer Ferdinand, eigenaar, beiden afkomstig van Herenthout, woonden daar begin 20ste eeuw.

Pand A 199 (nu Crelan-bank) was de woonst van Daems Catharina-Carolina-Francisca (tante Siska of Soos

Daems), eigenaresse.

Pand A 197 (nu Aro-Travel) werd betrokken door Wesemael Joannes-Baptist (Tist boer), winkelier, weduwnaar van Nelis Carolina. Hun twee dochters Juliana en Catherina-Seraphina werden na het overlijden van hun moeder mede opgevoed door Sleetx Rosalia (de tweede vrouw van Tist). Zij was modist van beroep. Serafien Boer heeft daar nog jaren winkel gehouden.

Pand A 195 (Woeringenstr. 5) was de woonst van De Bruyn Anna-Catharina, landbouwster-eigenaresse, en haar broer Ferdinand, landbouwer-eigenaar. Na het overlijden van zijn zuster trouwde Nand met Maes Amelia (de meid van de pastoor), afkomstig van Bevel. Tijdens de huwelijksceremonie hield Nand zijn klonen (houten blokken) aan!

Tot zover de Woeringestraat tussen 1901 en 1920. Een straat met veel kleine huisjes waarin meestal gezinnen verbleven met veel kinderen. Terwijl hun echtgenoten gingen werken, hielden de vrouwen het café (soms annex winkeltje) open en zorgden ze voor hun gezin. Die huisjes van o.a. eigenaar brouwer Beirens konden gehuurd worden op voorwaarde dat men er café hield. Als de brouwer zijn herbergen kwam bezoeken, trakteerde hij de aanwezigen met een glas bier. Hijzelf dronk dan een borrel! Was zijn bier dan niet goed genoeg voor hem?

Jos Thys.

Met dank aan de dienst Burgerlijke Stand van onze gemeente en aan wijlen Jan & Irma Gui (die ons jaren geleden de Woeringestraat uit hun vroege jeugd jaren hebben beschreven) en Vic Dieltjens uit Berlaar.

Speelgoed voor vodden

Enkele weken geleden heb ik voor de eerste maal in mijn leven een rommelmarkt bezocht, een evenement dat voor enkele decennia niet bestond. Sinds kort is daarbij nog de garage- en stratenverkoop gekomen. De verscheidenheid van de te koop aangeboden waren, is daar immens groot. Het gaat van klein meubilair tot radio's, platenspelers, kleding, materialen, huis- en tuingerief en alles wat je maar kan bedenken.

Deze gebeurtenis is waarschijnlijk mede-oorzaak van het verdwijnen van de vroegere have en goed koopdagen. Daar werd alles aan het huis van de verkoper en per opbod verkocht. De rommelmarkt is helemaal anders. Het is moeilijk te geloven dat de mensen die deze verkopen in stand houden enkel uit zijn op winst, want de prijzen zijn laag en het werk veelvuldig. Ik geloof dat het voor de meeste standhouders een vrijetijdsbesteding is. Wat mij het meeste is opgevallen tussen de te koop aangeboden waren, was het reusachtige aanbod aan speelgoed: van oud tot bijna nieuw, en het gemak waarmee ervan afstand gedaan werd. Als senior denk je dan ongewild terug aan het weinige speelgoed dat de meeste kinderen vroeger hadden.

Speelgoed, van alle tijden

Als je er de literatuur in verband met speelgoed op naslaat, lees je dat speelgoed van alle tijden is en dat het zowel door de rijke als door de arme kinderen gebruikt werd. Een tweede vaststelling is, dat het speelgoed van de armen enorm verschilde van dat van de rijken en dat er verrassend veel over te vertellen is. Daarom dit verhaal over de periode 1935-1945. Een kleine greep uit de kindertijd zoals die in de herinnering van een hedendaagse senior voortleeft.

In vergelijking met vandaag (zie het aanbod op de rommelmarkt) was het

gebruik van speelgoed eerder beperkt. In de meeste gezinnen werd eraan geen of zeer weinig geld uitgegeven. Enkel welgestelde burgers konden zich het dure mechanische speelgoed in blik aanschaffen, zoals auto's, treinen enz...Tijdens de oorlogsjaren werd productie ervan verboden en viel ze daarom stil. Ook de minder goeude gezinnen hadden speelgoed om zich te vermaken. De inspiratie van sommige vaders en moeders om gratis speelgoed in elkaar te knutselen was eindeloos. Poppen en ballen werden ineengenaaid met de nog bruikbare stukken van een versleten jas of mantel of andere versleten kleding zoalskousen, truien en ondergoed. Niets werd weggesmeten. Wat versleten was, belandde in de voddenzak (in de meeste gezinnen aanwezig) De voddenman (wat toen een beroep was) klopte regelmatig aan de deur met de vraag: "Hedde vodde, benen of konijnenvellen lig-

gen, madammeke?" Die werden voor enkele centen verkocht. De voddenman werd door sommige moeders als boeman gebruikt: "Als ge nie braaf zijt, geef ik u mee met de voddenvent!"

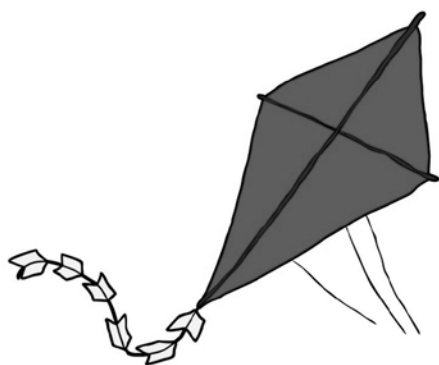
De Voddenmarchand

Wat de jeugd van die tijd euforisch maakte, was de komst van een voddenhandelaar. Die deponeerde zich met paard en kar of handkar, volgeladen met speelgoed, in de straat of aan de schoolpoort. Hij kondigde zijn komst aan met bellen en roepen: "Speelgoed voor vodden!" Die dag was de vraag van de kinderen naar versleten kleding zeer groot. Dit was voor velen onder hen de enige mogelijkheid om het mooiere en duurdere speelgoed te bemachtigen. De aangeboden vodden werden dan gewogen met een hangbaskuul of "unster" in de volksmond "n'uzel". Hoe meer vodden, hoe mooier speelgoed.

Voor de rest amuseerden wij ons met wat voorhanden was. Wij speelden kaart voor prentjes (van voetballers) uit chocolade en kauwgom of wij knikkerden. Ook meetjeschiet, teppe-schiet, hinkelen en touwtje springen waren gratis amusement. Wie het geluk had een handige vader te hebben of niet vies was als jonge tiener de handen uit de mouwen te steken, beschikte over schilden, sabels en zwaarden in hout. Aan oude planken werd een tweede leven gegeven als slede en ijsstoel voor kosteloze winterpret. Gelegenheden om die te gebruiken waren er destijds genoeg, wanneer de overstroomde beemden en de vest van de pastorie dichtgevro-

ren waren. Een oud fietswiel ontdaan van de spaken en de fietsband met een stok uit de houtkant voor de besturing werd een perfecte reep om er achter te hollen. Je kon hem ook als hoelahoep gebruiken.

Zelfs van in de wieg kreeg je al speelgoed mee: een rammelaar. Een hobbelpaard (in Nijlen een “sjokkelpjijd”) was geliefd bij de kleinsten. Het kopen van het mooie speelgoed op de kermis was voor velen te hoog gegrepen. Een kunststoffen windmolen, een diablo (jojo) of een balletje met een elastiekje aan maakten de meesten al gelukkig. Zeldzaam waren toen de kinderen die een vlieger (“oep z'en Nales ne vliegaod”) in de winkel kochten. Die maakten ze zelf van inpakpapier of oude kranten en stokjes van buigzaam hout. Die werden in kruis aan elkaar gebonden en overdekt met krantenpapier. Dat werd ingewreven met een gekookte aardappel om alles aan elkaar te plakken. Een bol garen daarbij maakte van dat alles een prachtig stuk speelgoed.

De pindop en de katapult of mik

De pindop en de geseldop waren veelgebruikt in behendigheidsspelletjes. Een topper in ons gezin was het onderstel van een afgedankte kinderwagen. Het stel diende niet alleen om ermee te ravotten, maar was tijdens de oorlog ook een grote hulp om vanuit het bos brandhout naar huis te halen.

Een van de mooiste zelfgemaakte speeltjes was de katapult. Een Y-vormige tak, ook uit de houtkant,

een oude binnenband in ringetjes gesneden en een lederen projectielhoudertje aan elkaar geknoopt werd een uniek stukje amusement.

Voetballend langs de straat van huis naar school lopen zal ook wel één van de bezigheden zijn die nooit zullen terugkeren.

Alsmaar zeldzamer worden de mensen die over deze periode nog kunnen getuigen, die nog kunnen vertellen hoe en met wat zij als jongere tiener speelden en hoe zij hun vrije tijd doorbrachten.

Deze bijdrage zal waarschijnlijk bij mijn generatiegenoten heel wat herinneringen losmaken en hopelijk de jongere Poemplezers enige kennis bijbrengen. De steeds groeiende welvaart en de technische vooruitgang hebben ervoor gezorgd dat het amusement voor kinderen enorm veranderd is. Vroeger speelde hun ontspanning zich hoofdzakelijk buiten (op straat, een braakliggend veldje, een bos, een heide...) af. Nu met de komst van televisie, Gameboy enz... zitten ze meestal binnen.

Al meer dan dertig jaar vervult Heemkring De Poemp trouw zijn taak om de levenswijze van de vorige generaties aan de huidige kenbaar te maken, want heemkunde is immers een bandscheppen tussen verleden, heden en toekomst. Hopelijk is De Poemp nog een lang leven gegund om aan deze opdracht verder te werken.

Met veel dank aan Fons Lenaerts en Niels Rombouts voor hun medewerking. Bron: Artiscoop nr 8, “Het Speelgoed” van Artis Historia.

+ Hypoliet. Budts.

Met hartelijke dank

Juul Nelis bezorgde ons een bijdrage over “De Grote Oorlog, zoals mijn vader hem bij de aanvang beleefde”. Dat komt in een volgende Poemp wel aan de beurt, Juul.

Coi Haverals, een ouwe getrouwe Poemplezer, bezorgde ons een kopie uit het stadsarchief van Lier, over de verhuring van herberg St.- Pieter in Kessel, anno 1707. Dat komt nog wel van pas, Coi.

Jan S'Jongers bezorgde De Poemp vijf digitale kopieën van foto's uit het begin van vorige eeuw. Een interessante aanwinst voor ons archief, Jan.

Elke Verhoeven van de Dienst Erfgoed van het Provinciebestuur zette De Poemp op goede weg voor de bewaring van 8 en 16 mm film. Bedankt, Elke!

Trouwe lezeres **Lisa Vercammen** bezorgde ons een ontroerend gedicht over WO I. .. en twee nieuwe abonnees Bedankt, Lisa!

Eveneens een trouwe lezeres is **Maria Houben**. Zij bezorgde ons een nieuwe aflevering “uit de tijd van toen”. Alvast bedankt, beste Maria!

De Poemp bedankt tenslotte mevrouw **Irène Van Cleemput** uit Brasschaat voor een reeks oude documenten.

Uit mijn vaders jeugd

zijn memoires begin 20ste eeuw

Wiljen Meester Nelis, echt heemvriend.

Alfons Jozef Nelis, mijn vader, werd geboren op 10 januari 1900 om 9 uur 's avonds. Hij was het vierde kind uit het tweede huwelijk van mijn grootvader, “de groeëte Nelis” of kortweg “de Groeete”, aannemer en herbergier, en Rosalia Bellens, zoals vermeld op het trouwboekje, dienstmeid woonachtig te Bouwel. Ze waren getrouwd op 28 december 1892. Vijf van de acht kinderen zouden de volwassen leeftijd bereiken.

Landelijke gemeente

Toen mijn vader werd geboren was Nijlen nog een op en top landelijke gemeente. De diamantnijverheid, die tenslotte het hele dorp door elkaar zou schudden, stond nog in haar kinderschoenen. Meer en meer mannen en ook vrouwen zouden echter in de komende jaren dit beroep kiezen.

Het uitzicht van Nijlen was bij het begin van de 20ste eeuw nog zowat middeleeuws. Alleen de hoofdwegen waren geplaveid. De landbouwwegen

waren, vooral in de winter, slijkerig en vol putten, waarin de met ijzer beklede wielen tot aan de asbus wegzakten. Mijn vader schrijft: “Toch had men in mijn jeugd nog vele “karliëzen” (sporen) waarin de karren tot aan de “dom” (asbus) wegzakten”.

In het dorp was de steenweg omtrent drie meter breed, afgeboord met een goot, waarlangs het regen- en afvalwater naar de beek vloede. Langs de huizen was de grond vaag, uitgezonderd tegen de muren. Daar lag een smalle bakstenen richel om de regendruppels van het dak te breken en een pad in straat- of baksteen dat van de voordeur naar de straat leidde.

Waterputten en huiskens

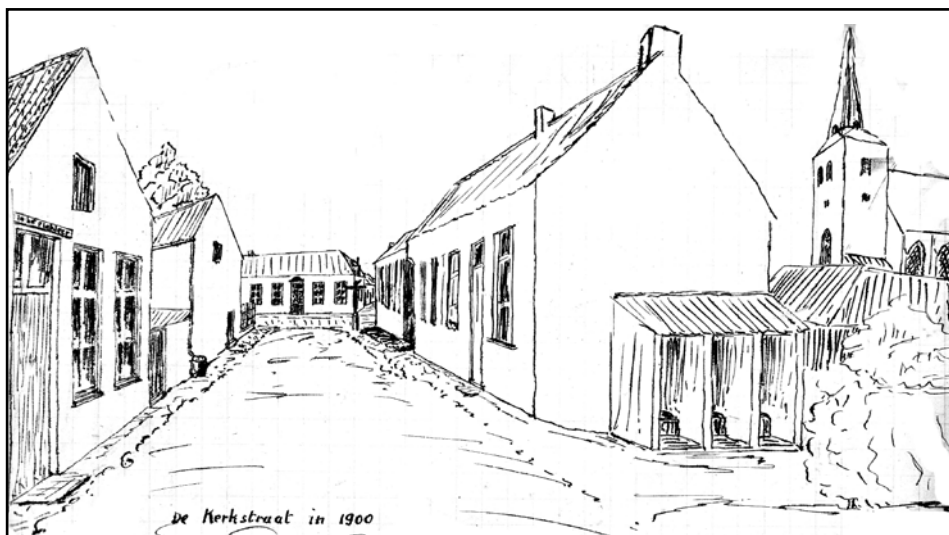
De woningen waren niet ingericht zoals nu. Weinige beschikten over een waterput. Een put graven was een dure en gevaarlijke onderneming. Vier of vijf putten bevonden zich langs de hoofdstraat. Op één ervan werd een monumentale pomp geplaatst.

Toiletten, meestal zonder deuren en naar de straat gekeerd, waren gewoonlijk zelfgemaakte houten of strooien huisjes, die gemakkelijk verplaatsbaar waren. Men noemde ze dan ook “huiskes”. Die “huiskes” dienden wel eens om poetsen uit te halen. Ze werden verplaatst of over de hoofden van de gebruikers gekieperd. Op een mooie kermis maandag ging pastoor Vandervorst, het “pastoorke”, naar de vroege mis en een nachtbraker stond langs zijn weg in zulk “huiske” en groette: “Als de generaal voorbijkomt, moet de soldaat “aanslaan.”

Ook de inhoud van die “huiskes” werd gebruikt om “lol” (?) te trappen. Het goedje werd, bij voorkeur, aan de klinken van de huizen gesmeerd. Jan Kins was een alom befaamde “stronter”. De Woeringenstraat droeg lang de toepasselijke naam “Stronthoek”.

Het dagelijkse brood

De meeste gezinnen verdienden hun brood in de landbouw. Grotere boeren met paard en kar, “gatboertjes”

De Kerkstraat in 1900 (schets Meester Nelis). Bemerkt vooraan rechts drie open wc's!

met ezels- of hondenkar. Werklui en burgers bewerkten een perceeltje land en hielden een paar geiten of mestten een kalf of een varken.

Kunstmest gebruikte men zelden bij de landbouw. Slechts wat Perugano, die bij het aardappelen poten met karige hand in de putjes werd gegooid. De grond was mager en de opbrengsten naargelang. De armste mensen hadden zelfs geen vet om de aardappelen te bakken. Mijn vader vermeldt : “Ik heb meer dan eens bij een buur water op de aardappelen gegoten om het aanbranden te beletten. En toch zong die man de hele dag.”

Er waren wel enkele ambachtslui. De metselaar bouwde het huis, bezette en vloerde het. De schrijnwerker maakte het timmerwerk, de ramen en deuren. De smid het nodige ijzerwerk. Schilderen, voor zover het gedaan werd, deed de eigenaar zelf.

Er waren een paar kleermakers, die de kleren liefst zo ruim mogelijk maakten. Die zaten op een schraag of op een tafel en naaiden het overgrote deel met de hand. Ook de naaisters kenden weinig van mode en maakten eenvoudige kleding die zo lang mogelijk “mee moest gaan.”

Er waren ook handelaars in aardappelen. Die kwamen eerst om “een staal” om de kwaliteit te testen, zodat ze ettelijke kilo’s gratis in hun kelder kregen.

Verder waren er enkele havenarbeiders, helpers bij ambachtslui en boerenknechten.

Volkstelling

Bij de volkstelling van 1910 somt men volgende beroepen op voor Nijlen :

In de Statie- en Gemeentestraat had men meer dan dertig herbergen (De twee brouwers die Nijlen rijk was, dwongen hun huurders herberg te houden om hun slecht bier kwijt te raken). Er waren 5 kruidenierswinkels, waar bloem en andere voedingswaren verkocht werden, 2 snoepwinkels met suikergoed en snuisterijen voor de kinderen en 2 winkels met ijzerwaren. Verder had men 2 smeden, 3 wagenmakers, 3 timmerlui, 2 kleermakers, 3 schoenmakers, 3 afspanningen en 2 bakkers.

De mensen leefden nog zoals honderd en meer jaren her : sober, zuinig, ja zelfs gierig. Men kreeg slechts iets bij de boterham als er bezoek kwam. Anders moest men het stellen met afgebakken vet en zout. ‘s Morgens een stukje spek van het eigen gekweekte varken was al een luxe. Een pekharig bij de aardappelen werd zelfs nog in stukken verdeeld.

Hechte dorpsgemeenschap, rivaliteit met buurgemeenten

Het dorp vormde een hechte gemeenschap en onderhield weinig betrekkingen met andere dorpen. Dit had onderlinge rivaliteit tot gevolg, wat dikwijls tot uiting kwam in vechtpartijen op kermissen, soms met het mes. Het was zeer gevaarlijk om mooi gekleed met boord, das en hoed op kermissen te verschijnen. Dat wekte afgunst en zulke “heren” werden hardhandig verzocht het terrein te verlaten. Dat vrouwen gewoonlijk de oorzaak waren, hoeft geen betoog.

Reizen deden onze dorpsbewoners zelden. Er was een spoorlijn aangelegd in 1856, maar een reisje naar Antwerpen kostte heen en terug wel 1.30 frank, een half dagloon. De trein werd dus slechts genomen bij dwingende noodzaak of als men bij verre familie op de kermis was uitgenodigd. Men ging dus te voet, zelfs tien of twintig kilometer ver. Naar kermissen, gelegenheid tot familiebezoek, reed men ook met

de “speelkar” of het hondenspan. Fietsen waren er weinig, mogelijk minder dan tien in het hele dorp.

De meeste mensen hadden hun werk in het dorp. Havenarbeiders reden met de trein naar Antwerpen tegen een lager tarief. Bouwvakkers, wegarbeiders en allen die voor hun arbeid verder weg moesten, trokken ‘s maandags te voet van huis en kwamen ‘s zaterdags tegen de avond terug. Dat deden ook de aardappeloogsters die in de “neerdorpen” (Broechem, Vremde, Boechemout) aan de slag gingen.

Werkloosheidsvergoeding bestond niet. Wie zonder werk viel of ziek werd, moest maar zien hoe hij het rooide. Het was daarom noodzakelijk dat onze mensen spaarzaam, ja zelfs gierig leefden. Ze schaamden zich ervoor steun van het Sint-Vincentiusgenootschap te moeten ontvangen.

Bliksem op vrijheidsboom

Midden in de bebouwde kom van het dorp stond het “Beirenscomplex”. Het was bijna een hectare groot en was vierkant vol gebouwd. Er waren, buiten het reuze woonhuis, een brouwerij, een boerderij, een smidse, een timmerplaats, een rosmolen, een schaapskooi, koelkelders, paardenstallen en bergplaatsen.

Beirens’ duiven en ganzen, die maar karig werden gevoed, zaten de hele dag op straat en twistten met de musen over de havertjes die onverteerd in de paardenmest lagen. Over de dorpsstraat reden slechts paardenspannen. Alles was stil. Slechts het geluid van de kerkklokken doorbrak die stilte.

Midden op het dorpsplein stond een pracht van een lindeboom, recht voor de ingang van de kerk. Wie hem daar ooit geplant had, wist niemand. Mogelijk was het een vrijheidsboom uit de Franse tijd. Als er iets te doen was in het dorp, gebeurde dat onder de lindeboom. De veemarkt vond er plaats, de kinderen speelden er hun

De vrijheidsboom op het Nijlense dorpsplein (alleszins voor 1925),

spelletjes. Kwam er een “Teut”, dan vertinde die daar zijn lepels en vorken, omringd door de nieuwsgierige dorpsjeugd. (Teuten waren rondtrekkende kooplieden, blikslagers en dergelijken, afkomstig uit de Limburgse Kempen, 16de tot en met 19de eeuw. Ze waren ingedeeld in compagnieën of gilden met eigen reglementen en geheimtaal.) De fanfare gaf er haar concerten...Kortweg, de boom was het middelpunt van het dorpsleven. In 1925 werd de boom door de bliksem getroffen. Mijn vader vertelt: “Ik zag een vuurbol boven de boom verschijnen, langs de stam naar beneden rollen en op de grond uit elkaar spatten. De stam van de linde was van boven tot onder gespleten. Dat was het trieste einde van onze boom.”

Op den blok

Een schandpaal, zoals Gestel, Viersel en Vorselaar, had Nijlen niet. In Nijlen werden de “kwaaddoeners” op den Blok gezet. Dat was een struikblok, het onderende van een boom, dat tegen de muur van het huis naast de kerkpoort was geplaatst en een twintigtal centimeter boven het straatniveau uitstak.

Wie buiten de schreef was gegaan, werd veroordeeld om vanop het blok

zijn fouten of lasterpraat te herroepen. Pake Glas kreeg zijn bijnaam, omdat hij vanop het blok aan de goegemeente vertelde: “Omdat ik het zag door het glas, dacht ik dat het zo was.”

Op het blok stond ook de veldwachter, als hij gemeentelijke aankondigingen of koopdagen aan de bevolking bekendmaakte. Dit gebeurde zondags na de hoogmis.

“Hij moet of hij gaat op den blok” had nog twee andere betekenissen. Het werd vooreerst nog gezegd van

een ouderling die door het “Armenbestuur” uitbesteed werd. De stumperd werd op het blok gezet en openbaar aan de meestbiedende verhuurd. Kon de man nog werken, dan betaalde de huurder. Zo niet moest het Armenbestuur bijleggen.

Ook wie onvermogen was, kwam op het blok terecht. Zijn toestand werd publiek gemaakt en bij hem werden de “mennekens” gelegd, d.w.z. zijn huisraad werd verzegeld.

Grappen waarvoor men vandaag gestraft zou worden, waren schering en inslag. Het was gemakkelijk om op de strooien daken te klimmen om een steen of iets anders in de pappot te gooien langs de open haard. Om aan hekserij te doen geloven, gooide men wel eens een kat in de huiskamer. Om een door haar vrijer verlaten meisje te bespotten, plaatste men een stroman op het dak.

Woordbreuken, vooral in huwelijkszaken, werden met een “bellemet” bestraft. Voor de woning van de schuldige werd een serenade gebracht met alle lawaaimakend gerei. Men wachtte wel tot het donker was om te beginnen, want schijnheilig waren ze wel. Ze bleven liefst onbekend.

Onfatsoenlijke lui werden niet aanvaard. Overspel o.a. werd niet geduld, hoewel de boer wel eens een

*De "Grand Central" trein voor het eerste stationnetje van Nijlen.
Tekening Marc Verreydt.*

meid in de billen kneep of wat verder ging. Kwam er iets van voort, dan werden de meid en de knecht prompt de laan uitgestuurd.

Trouwen, begraven, kegelen, tepkeschiet

Trouwen deed men 's morgens tijdens de mis van 7 uur. Het gebeurde vaak dat man en vrouw na "de plechtigheid" weer in hun werkkledij sprongen om dadelijk aan de slag te gaan. Mijn vader schrijft :

Na hun huwelijk in 1892 reden mijn ouders naar Antwerpen en dronken in de Seefhoek een glas Seef,

Een begrafenis daarentegen was heel wat plechtiger. Men gaf aan de familie brood met kaas of ham. De welgestelden lieten brood aan de armen uitreiken.

Op zondagen werd er niet gewerkt. Men hield zich bezig met allerhande spelen. In alle herbergen en ook wel bij particulieren werd duchtig met de kaarten gespeeld : pandoeren, kruisjassen, whisten, smousjassen en in het geniep, want verboden, ook banken, eenentwintigen of peeën. Was het weer gunstig, dan speelde men "tepkeschiet". Op een stop werden centen gezet die men er met loden schijven moest afgooien. Het geld dat het dichtst bij de schijf lag, was voor de eigenaar van die schijf.

Schreefkeschieten of meetjeschiet was een ander geldspel. Met centen gooide men naar een lijn in het zand. Wie het dichtst tegen of op de lijn lag mocht de centen opgooien. Alles wat met kruis omhoog lag, was voor hem. De tweede speler mocht de rest weer opgooien en alles wat weer kruis lag was voor hem en zo voort tot alle centen verdeeld waren.

Overschieten was een variant. Doch hier kreeg de winnaar alleen het geld dat over de lijn lag. Met de rest werd geschud en het was weer kruis of munt wat besliste.

Kegelen werd ook veel gedaan op een houten baan naast de herber-

gen. Er waren in ettelijke herbergen maatschappijen. Ze hielden een "teerfeest" op Verloren Maandag met karbonaden en aardappelen. De leden trokken met hun vaandel door het dorp om hun ereleden-herbergiers de penning te gunnen.

Bij kermissen liet men een stevige voorraad bier aanrukken... (Illustratie uit "De Witte")

Fanfares en brouwers

Ook de twee fanfares vierden op die wijze, doch wel op het feest van Sint Cecilia. In Nijlen was er vooreerst de "Ouw fanfare", die katholiek heette te zijn, ieder jaar op Nieuwjaarsdag een serenade aan de pastoor bracht en onder de plak van brouwer Vervoort lag.

De tweede was de "Nief fanfare", die liberaal was en gesteund werd door brouwer Beirens. Die twee notabelen moesten toch van hun bier afraken. Mijn vader schrijft : "Wat hebben we thuis dikwijls van dat zoete, stroopachtige bier van Vervoort moeten drinken. Zelfs als het op het einde zuur werd, (Er werden " In de Stad Herentals", mijn thuis, meestal borrels verkocht) moesten we nog van dat brouwsel drinken. Er was voor betaald, dus mocht het niet worden weggegoten. Kempense zuinigheid was in die tijden troef."

Verder lees ik : "Het was een hele opluchting voor het dorp toen in de oorlog 1914 - 1918 de koperen brouwketels door de Duitsers werden meegenomen en de brouwerijen werden opgedoekt."

Een bijzonder jaarlijks feest was de toneelopvoering door het Sint-Vincen-tiusgenootschap. Het was het enige

toneelfeest in het dorp en werd door de gehele gemeenschap meebeleefd. De opvoeringen gebeurden op twee opeenvolgende zondagen en telkens liep de zaal van de Boerenbond tjokvol. Die zaal stond aan de Nonnenschool en was ongeveer 20 meter lang en 6 à 7 meter breed.

De romantische drama's, liefst met overdadig uitgedoste acteurs, werden met veel aandacht en tranen meebeleefd. De boertige kluchten die na de pauze volgden, brachten de gemoe-deren weer in evenwicht.

Aan de toegangsdeur stond de veldwachter. Hij hoefde er eigenlijk niet aanwezig te zijn om de orde te handhaven; hij stond er om de fles jenever die er voor de acteurs stond te helpen ledigen!

"Juul van Meester Nelis"

(vervolgt)

Lezers schrijven

Rudy Dillen zoekt meer inlichtingen over de "noodkomiteiten" van Kessel en Nijlen tijdens WO I. Onze verwijzing naar Poemp en bibliotheek kon hem afdoende helpen.

Schepen Luc Luyten berichtte ons dat de oude gasmotor van Slijperij Boot waarschijnlijk binnenkort ter beschikking komt. Een aanwinst voor het Kempens Diamantcentrum?

Valerie Nijs is samen met studiege-note Marjolein op zoek naar "informatie over hoe het onderwijs er vroeger uitzag." Wij hebben onder meer verwezen naar de reeks van Pol Van Camp over het Calasanzinstituut in De Poemp. Over de jongensschool mag misschien wel wat uitgebreider in De Poemp geschreven worden...

Een aangename verrassing was het e-briefje van **Hugo De Deyne**, neef van wijlen pastoor Emiel De Deyne ofte "meneer De Deyne". Hugo vroeg en kreeg de tekst van "Och, mijn liefste Nijlen".

De voorbije maanden is er heel wat gebeurd in het Kempens Diamantcentrum. Lees hier wat er leeft en wat er de komende maanden te beleven valt. De moeite waard! (*)

Nieuwe coördinator

Sinds 26 januari 2015 is Heidi Bax aangesteld als de nieuwe coördinator van Briljante Kempen vzw (en het Kempens Diamantcentrum). Heidi studeerde handelswetenschappen en heeft een ruime ervaring in accountancy en financiën. Als coördinator kan ze deze kennis combineren met haar liefde voor cultuur en erfgoed. Heidi heeft haar kantoor bij de Erfgoedcel Kempens Karakter op het Begijnhof in Herentals, maar ze is regelmatig in het Diamantcentrum aanwezig. Je kan haar contacteren via e-mail briljantekempen@gmail.com of per telefoon 0486 90 60 32.

Restauratie Slijperij Lieckens

Begin februari startte de restauratie van Slijperij Lieckens. Via de website van Briljante Kempen kan je de werken week na week volgen (www.briljantekempen.be/wp/volgende-restauratie). Ook op onze facebookpagina verschijnt regelmatig nieuws (www.facebook.com/briljantekempen).

Erfgoeddag - zondag 26 april

Het Diamantcentrum doet mee aan Erfgoeddag en is die dag doorlopend open van 10u tot 18u. Het thema van Erfgoeddag is dit

jaar "Erf". Het Diamantcentrum werkt rond de vraag: "Diamant bewerken, een erfenis van vader op zoon?".

De hele dag zijn er activiteiten, ook speciaal voor kinderen. Onder andere verhalen van kinderen van diamantbewerkers en interactieve workshops om 10u, 14u en 16u.

Kom dus zeker een kijkje nemen met je (klein)kinderen en familie!

Toonbeeld-zondagen in mei

Gedurende drie zondagen in mei ontvangt het Diamantcentrum de kunstroute "Toonbeeld". Deze route loopt door Nijlen, Kessel en Bevel, en toont op een aantal locaties werken van lokale kunstenaars van verschillende disciplines: beeldhouwen, fotografie, schilder- en tekenwerk.

Het Diamantcentrum is een van de locaties waar je brochures en stratenplannen kan verkrijgen om zelf je (fiets)route uit te stippen.

Tijdens deze editie van Toonbeeld wordt er een "in memoriam" georganiseerd voor de Nijlense kunstenaars die sinds Toonbeeld 2010 overleden zijn. In het unieke kader van het Diamantcentrum vind je een tentoonstelling van werken van Etienne Van den Bulcke, Marc Van den Poel en Simone Mols. Tegelijk kan je ook kennismaken met een van de werken van het project "Geheugenplaatsen" van de Academie voor Beeldende Kunsten.

We nodigen je graag uit om onze lokale kunstenaars én ons diamantair erfgoed te ontdekken in een gezellig kader met proevertjes van streekproducten uit onze shop! Praktisch: zondagen 10 mei, 17 mei en 24 mei, telkens van 13u tot 18u

Weekendopening en feestdagen

Het Diamantcentrum is elk eerste weekend van de maand open op zaterdag en zondag, van 9.30 u tot 16.30 u, behalve op feestdagen. Voor de maanden april en mei zijn dat de volgende data:

- zaterdag 4 april open, zondag 5 april gesloten (Pasen), maandag 6 april (paasmaandag) open ter gelegenheid van de jaarmarkt

van 9.30 u tot 13 u

- zaterdag 2 en zondag 3 mei open (vrijdag 1 mei gesloten – Feest van de Arbeid)

- donderdag 14 mei gesloten (O.-H.-Hemelvaart)

- maandag 25 mei (Pinkstermaandag) open van 10.30 u tot 17 u, samen met de open-deurdag van Githo Nijlen

Uiteraard kan je ons altijd bezoeken tijdens onze normale openingsuren, dinsdag tot vrijdag van 9.30 u tot 16.30 u (maandag gesloten). Kom zeker eens een kijkje nemen met je familie of vrienden.

Waar vind je ons?

Ons adres is Spoorweglei 42. Het Kempens Diamantcentrum ligt achterin op de site van Slijperij Lieckens. Aan de straatkant vind je een vlag om je de weg te wijzen. Je kan gratis parkeren vlakbij op het August Hermansplein (achter de kerk, naast de spoorweg).

Tot gauw!

(*) *Nota van de eindredactie : Mogelijk valt De Poemp even te laat in uw brievenbus voor enkele activiteiten. Alvast onze excuses dan!*

Foto: de buitenrestauratie van Slijperij Lieckens is kordaat ingezet!

In Memoriam Hypoliet Budts,

Bestuurslid van Heemkring De Poemp, lid van de Nijlense Seniorenraad, de Werkgroep Briljante Kempen, het Nijlense Diamantmuseum en de Erfgoedcel Kempens Karakter, diamantbewerker in hart en nieren.

Enkele jaren geleden vierden wij de “tachtigers” in het bestuur van Heemkring De Poemp. Bij hen ook Hypoliet Budts, geboren in 1930. Wij wensten ze toen nog vele, actieve jaren toe.

De tijd vliegt echter snel en laat, dag aan dag en soms haast ongemerkt, zijn sporen na. Hypoliet was een actieve man met een brede interesse, die er steeds weer in slaagde graag gelezen stukjes voor ons tijdschrift te leveren. Ook in dit nummer vinden we nog een bijdrage van hem. Zijn reeks over de geschiedenis van het Nijlense steentje geniet ruime erkenning en ligt mee aan de basis van het Nijlense Diamantcentrum.

Hypoliet is na een paar maanden ziekte van ons heengegaan op 19 maart 2015 in het ziekenhuis van Lier. Wij zullen niet langer een beroep kunnen doen op zijn parate kennis van de diamantsector, op zijn eerlijk en betrouwbaar advies voor de heemkring.

Poliet, wij zullen je missen en je nooit vergeten. Ons welgemeend meeleven aan vrouw Josepha Janssens, de kinderen Diana, Martine en Ingrid, en de familie.

In Memoriam Herman Engels,

Bestuurslid van Heemkring De Poemp en lid van de Koninklijke Maatschappij van Landmeters, Antwerpen.

Het ging al een hele tijd niet zo best met Herman. Toch kwam het bericht onverwacht. Herman Engels werd in 1934 geboren te Nijlen en is te Lier zachtjes van ons heengegaan op 11 januari 2015.

Herman was een “poempist” van het eerste uur met een levendige belangstelling voor ons dorpsverleden. Hij bood onze vereniging een tijd bergruimte en vergaderplaats, tot wij bij de gemeente een lokaal konden huren.

De bestuursvergaderingen in zijn historische boerderij, mede “opgeluisterd” door wijlen zijn lieve echtgenote Cita, zullen wij nooit vergeten.

Jammer, Herman, dat wij niet meer samen van ons Poempentje hebben kunnen genieten. Aan zus Mia, die Herman de jongste jaren met bijzondere zorg begeleidde, en aan de kinderen Annemie en Hans en de familie onze welgemeende deelneming. Rust zacht, beste Herman.

De Poemp gedenkt genegen

Op 14 januari 2014 overleed te Borgerhout **em. prof. dr. Alfons Thijs**, echtgenoot van Ilse Eggers en schoonbroer van wijlen ons bestuurslid Herman Engels. Alfons Thijs werd geboren te Antwerpen in 1944 en was een trouw lezer van ons blad.

Na een terminale ziekte overleed op 22 mei 2014, thuis, **Anna (Gusta) Smets**, weduwe van Corneel Van Laer. De Poemplezers zullen zich Anna van “de Smetskens” uit de Nijlense diamantsector blijven herinneren. Onze welgemeende deelneming aan dochter Liliane en familie.

Victor Dom werd het slachtoffer van een tragisch verkeersongeval te Nijlen en overleed op 20 september 2014 in het Heilig-Hart-ziekenhuis te Lier. Victor werd te Nijlen geboren op 25 juli 1938. Hij was een trouwe Poempleser. Onze oprechte deelneming aan zijn vrouwtje Maria Mariën en de familie.

Antoine De Sutter deelde met De Poemp de zorg om ons erfgoed. Na een langdurige ziekte stierf hij op 27 oktober 2014 in de familiekring. Antoine werd in 1926 te Aalst geboren. Onze oprechte deelneming aan zijn vrouw, Leonie Slagmolen, en de familie.

De Poemp gedenkt genegen (2)

Josephina Joris, weduwe van Achilles Gijzels, kenden wij vooral als een minzame, bezorgde moeder. Na een langdurige ziekte is zij thuis vredig ingeslapen op 14 november 2014. Josephina werd in 1937 in Hoogstraten geboren. Aan haar kinderen Lutgarde en Bart en aan de familie onze welgemeende deelneming.

Jozef Hens, zoon van wijlen Constant en Maria Thysbaert, werd in 1926 geboren te Nijlen. Priester gewijd in 1952 werd hij onderpastoor in Kalfort en Balen-Nete en aalmoezenier in Hoboken. Jozef is zachtjes ingeslapen in het Heilig-Hartziekenhuis te Lier op 15 november 2014.

Yvonne Boiy, weduwe van Frans Lieckens, werd in 1937 te Nijlen geboren. Op 18 december 2014 overleed zij in het WZC te Kessel. Yvonne woonde vroeger in de Kapellebaan en

was een “poempiste” van het eerste uur! Onze welgemeende deelneming aan de familie.

Dirk Heylen deelde ons het overlijden van zijn **vader Pierre** mee. Pierre was de jongste zoon van Meester Heylen, de broer van apotheker Marcel, van Louis en van onderwijzeres Maria. Pierre was onder meer actief in de Studentenbond (zie Poemp 75/76) en de sportkampen (zie Poemp 78/79) en als voetballer bij FC Nijlen. Hij verhuisde in 1971 naar Gierle. Op 21 december 2014 overleed hij te Nijlen, op weg naar zijn zus Maria. Onze oprechte deelneming aan de familie.

Tot vorig jaar was **Mathilda Van Uffelen**, weduwe van Louis Geens, een trouwe bidster aan het kapelleke in de Kapellebaan. Mathilda werd in 1921 te Nijlen geboren en overleed,

op de drempel van het nieuwe jaar, zachtjes in het WZC Heilig-Hart te Nijlen op 31 december 2014. Onze deelneming aan de familie en de resterende bidsters!

Leon Verhaegen werd in 1933 te Kessel geboren. Bij het begin van het nieuwe jaar overleed hij op 3 januari 2015 zachtjes in het WZC Heilig-Hart te Nijlen. Wij kenden Leon vooral als trouwe Poemplezer en ijverige begeleider van de diocesane Lourdesbedevaarten. Slaap zacht, vriend Leon.

Paula Wats, weduwe van Alfons Engelen, was een trouwe lezeres van ons blad. Zij werd geboren op 12 februari 1923 te Herenthout en is op 3 februari 2015 overleden in het WZC Boeyendaalhof te Herenthout. Onze welgemeende deelneming aan de familie.

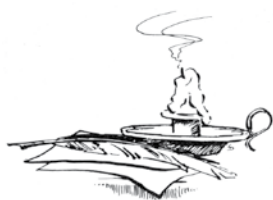
Dubbelnummer van De Poemp

Ziezo, lieve lezeres en beste lezer. We zijn er andermaal in gelukt een dubbelnummer van De Poemp bij de drukker te krijgen. Dank zij tante post bereikte u ondertussen uw lijfblad. In de herfst verschijnt het volgende nummer. Wij wensen u alvast een mooie zomer toe!

Walter Caethoven.

Werkten mee aan dit nummer :

Redactie : +Hypoliet Budts, Walter Caethoven, Rik Claes, Frans Lens, Juul Nelis, Jos Thys, Pol Van Camp, Ludo Van Gestel
Fotografie : Walter Caethoven (telefoon 03.481.85.70)
Tekeningen : Dirk Lieckens, Marc Verreydt
Grafische vormgeving en zetwerk : Walter Caethoven
Eindredactie : Rik Claes

Je kan onze “Poemp” ook op het internet vinden. We beschikken over een eigen, volwaardige webstek. Het adres is: www.depoemp.be. En natuurlijk hebben wij ook een e-postadres: post@depoemp.be.

Met de steun van
Kempens Karakter en de Vlaamse Overheid.

© 2015 - Heemkring Davidsfonds Nijlen

Nieuwe abonnementen: Stort 7 Euro op rekening BE 51 8538 1261 0862 van DF Nijlen met vermelding van naam, adres en “abo Poemp”.

DE POEMP □ DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN □ 22-STE REEKS
□ NR. 85/86 □ VOORJAAR 2015 □ V. U. : WALTER
CAETHOVEN - ZANDVEKENVELDEN 12A - 2560 NIJLEN